

Konsekvensutredning med anledning av ändrade föreskrifter om körkortslån

1. Sammanfattning

Regeringen införde den 1 september 2018 en möjlighet att ta statligt lån för körkortsutbildning. Lånet administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN). Närmare villkor för lånet framgår av förordningen (2018:1118) om körkortslån.

Lånet riktar sig till vissa arbetslösa i åldern 18-47 år och får användas till vissa kostnader för att erhålla svenskt körkort med behörighet B. Syftet med lånet är att öka möjligheterna för unga och arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden.

Lånebeloppet är högst 15 000 kr. Lånet inklusive ränta ska som huvudregel betalas tillbaka med 300 kronor per månad. Låntagare med låg inkomst har möjlighet att ansöka om att få betala ett lägre belopp, s.k. nedsättning, som uppgår till tre procent av årsinkomsten. Ett beslut om nedsättning är preliminärt och kontrolleras i efterhand när Skatteverket har fastställt underlaget för att ta ut skatt eller avgift för det aktuella året. Om det visar sig att låntagaren har betalat för lite får denne betala ikapp mellanskillnaden.

Regeringen har bemyndigat CSN att meddela föreskrifter för verkställighet av förordningen (2018:1118) om körkortslån. CSN har tidigare meddelat föreskrifter som avser beviljning och utbetalning av körkortslån. Det nu aktuella förslaget till ändrade föreskrifter avser nedsättning av återbetalningsbelopp.

CSN föreslår föreskrifter med följande innebörd.

- En ansökan om nedsättning av återbetalningsbelopp ska vara skriftlig.
- Låntagare som inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige har möjlighet att ansöka om nedsättning på samma sätt som personer som beskattas i Sverige. Låntagaren ska i dessa fall lämna uppgift om sin beräknade skattepliktiga inkomst genom att lägga samman överskottet av tjänst, näringsverksamhet och kapital eller motsvarande. Låntagaren ska lämna dessa uppgifter för inkomster både i Sverige och i utlandet. Inkomsten i utlandet räknas om till svenska kronor utifrån den valutakurs som gällde den första bankdagen för betalningsåret. De beräknade inkomsterna i utlandet ska i efterhand kunna styrkas med ett beslut om slutlig skatt eller motsvarande. En låntagare som varit bosatt i ett land som saknar personbeskattning kan dock styrka inkomsterna på annat sätt.
- Betalning av mellanskillnad ska ske under det kalenderår CSN fastställer det slutliga återbetalningsbeloppet. Mellanskillnaden ska fördelas jämnt på årets månader. Om beloppet uppgår till mindre än 100 kronor per månad får

CSN besluta att beloppet ska fördelas på färre antal månader. Betalning ska ske senast den sista bankdagen i varje kalendermånad.

- Föreskrifterna bör träda i kraft den 1 januari 2019.

2. Bakgrund

Till grund för denna konsekvensutredning ligger regeringens proposition En möjlighet till körkortslån¹ och förordningen (2018:1118) om körkortslån.

Regeringen har i förarbetena anfört följande vad gäller återbetalning av körkortslån. Det ska finnas en möjlighet till nedsättning av återbetalningsbelopp om låntagarens ekonomi ger anledning till det. För att CSN ska kunna kontrollera inkomsterna ska Skatteverket lämna information om överskott och underskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.²

CSN har i sitt arbete med föreskrifter om körkortslån utgått från ovanstående utgångspunkter.

3. Bemyndiganden

De bemyndiganden, som är av intresse för nu aktuella föreskrifter, finns i 25, 29 och 42 §§ förordningen om körkortslån.

Av 25 § framgår att CSN får meddela föreskrifter om vilka uppgifter och handlingar låntagare som inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige ska lämna till CSN för kontroll av inkomster.

Av 29 § framgår att CSN får föreskriva om när mellanskillnad mellan ett preliminärt och slutlig återbetalningsbelopp ska betalas.

Därutöver har CSN bemyndigande i 42 § att meddela föreskrifter om verkställighet av förordningen.

CSN bedömer att nedanstående förslag rymms inom de bemyndiganden som regeringen meddelat.

---

¹ Prop. 2017/18:161 En möjlighet till körkortslån.

² A.a. s. 8 f. och 14 f.

4. Överväganden och förslag

4.1 Ansökan om nedsättning

CSN:s förslag: En ansökan om nedsättning ska vara skriftlig.

Ett beslut om nedsättning innebär att betalningen skjuts framåt i tiden, vilket medför ökade kostnader för låntagaren eftersom räntan fortsätter att löpa på det återstående lånet. Det kan även bli fråga om att låntagare, som i efterhand visar sig inte ha haft rätt till nedsättning, får betala ikapp vissa belopp vid sidan av ordinarie återbetalning. Med hänsyn till de konsekvenser ett beslut om nedsättning får för låntagaren bedömer CSN att det är mest rättssäkert att kräva att ansökan om nedsättning ska vara skriftlig.

Att hantera muntliga ansökningar skulle kunna leda till problem främst i de fall det visar sig att låntagaren inte haft rätt till nedsättning och får betala mellanskillnaden i efterhand.

För att förenkla för låntagaren att ansöka om nedsättning kommer CSN inte att ställa något krav på att ansökan ska vara egenhändigt undertecknad. Det innebär att ansökningsförfarandet underlättas genom att CSN kan godta ansökningar om nedsättning som skickas in exempelvis via e-post eller fax. CSN avser även att utveckla en e-tjänst för ansökan om nedsättning.

4.2 Inkomst i utlandet

CSN:s förslag: Den som ansöker om nedsättning och inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige ska lämna uppgift om sin beräknade skattepliktiga inkomst. Inkomsten beräknas genom att överskottet av tjänst, näringsverksamhet och kapital eller motsvarande läggs samman. Låntagaren ska lämna dessa uppgifter för inkomster både i Sverige och utlandet. Inkomsten i utlandet räknas om till svenska kronor utifrån den valutakurs som gällde den första bankdagen för betalningsåret.

De beräknade inkomsterna ska i efterhand kunna styrkas med ett beslut om slutlig skatt eller motsvarande. En låntagare som varit bosatt i ett land som saknar personbeskattning kan dock styrka inkomsterna på annat sätt.

Beräkning av inkomst i utlandet

Vid prövning av nedsättning av återbetalningsbeloppet ska låntagaren beräkna sitt överskott i inkomstslagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.³ Det innebär att den inkomst som ska läggas till grund för prövningen av nedsättning är skattepliktig inkomst efter avdrag för kostnader för inkomsternas förvärvande, men före allmänna avdrag och grundavdrag.

³ 24 § förordningen (2018:1118) om körkortslån.

Låntagare som inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige ska vid inkomstprövningen behandlas på ett likvärdigt sätt som låntagare i Sverige⁴. Då övriga skattesystem i världen kan avvika från det svenska är en hänvisning till de tre inkomstlagen inte tillräcklig. I vissa länder finns det fler än tre inkomstslag, som exempelvis Tyskland som har sju inkomstslag. Utöver de inkomstslag som Sverige har finns även inkomst av kommersiellt företagande, inkomst av jordbruk och skogsbruk, inkomst av uthyrning och leasing och övriga inkomster. Dessa inkomstslag kan jämföras med det svenska inkomstslaget näringsverksamhet. Genom att föreskriva att inkomsterna ska lämnas enligt de tre inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital *eller motsvarande* bedömer CSN att låntagare med inkomst i utlandet kan lämna relevanta och korrekta inkomstuppgifter.

Även avdragsrätten skiljer sig åt mellan olika länder. Med hänsyn till att den svenska skattelagstiftningen utgör grunden för hur inkomsterna ska beräknas hanteras även avdrag enligt den svenska skattelagstiftningen. Det innebär att enbart avdrag för kostnader för inkomsternas förvärvande godtas. CSN bedömer att detta följer av det inkomstbegrepp som används i 24 § förordningen om körkortslån.

Valutakurs

När CSN ska fastställa ett återbetalningsbelopp utifrån de uppgifter om inkomst som låntagaren lämnat måste dessa räknas om till svenska kronor. Med hänsyn till att många ansökningar om nedsättning sannolikt kommer att ske i början av året har CSN bedömt att det är lämpligt att utgå från den valutakurs som gällde den första bankdagen för året. CSN föreslår därför en föreskrift som reglerar detta. När CSN efter två år kontrollerar inkomsterna, för att fastställa det slutliga återbetalningsbeloppet, utgår CSN från samma valutakurs som användes vid beslutet om det preliminära återbetalningsbeloppet.

Styrkta inkomstuppgifter

Det är även viktigt att det i föreskrift regleras hur låntagarna ska styrka sina inkomstuppgifter när inkomsterna är intjänade i utlandet. För låntagare bosatta i utlandet ska även avsaknad av inkomst kunna styrkas. För svenska inkomster ställs ett högt beviskrav, nämligen att de ska vara fastställda av Skatteverket. Med hänsyn till det anser CSN att samma beviskrav även bör gälla för inkomster i utlandet, vilket innebär att det krävs ett beslut av den utländska skattemyndigheten eller motsvarande organ. CSN föreslår att det i föreskrift införs en bestämmelse som innebär att de uppgifter som låntagaren lämnar om sina inkomster i utlandet i efterhand ska kunna styrkas med ett beslut om slutlig skatt eller motsvarande. Genom att använda ordet *motsvarande* fångar man upp de olika varianter av skattesystem som finns i andra delar av världen.

---

⁴ 25 § förordningen om körkortslån.

CSN har under många år haft motsvarande tillämpning vid prövning av nedsättning för studielån och har upparbetat en djup kunskap om olika länders skattesystem.⁵ CSN ser därför att motsvarande hantering för körkortslånet leder till en rättssäker hantering.

Länder som saknar personbeskattning

Vissa länder saknar helt system för personbeskattning, t.ex. Förenade Arabemiraten och Dubai. En låntagare som är bosatt i ett sådant land har alltså inte möjlighet att styrka sin inkomst genom att beslut om slutlig skatt eller motsvarande. För att inte utestänga dessa låntagare från möjligheten att söka nedsättning föreslår CSN en föreskrift om att inkomsterna kan styrkas på annat sätt. Detta kan till exempel ske genom intyg från arbetsgivare eller olika former av visum.

4.3 Betalning av mellanskillnad

CSN:s förslag: Betalning av mellanskillnad enligt 29 § förordningen (2018:1118) om körkortslån ska ske under det kalenderår CSN fastställer det slutliga återbetalningsbeloppet. Mellanskillnaden ska fördelas jämnt på årets månader. Om beloppet uppgår till mindre än 100 kronor per månad får CSN besluta att beloppet ska fördelas på färre antal månader. Betalning ska ske senast den sista bankdagen i varje kalendermånad.

Vid återbetalning av körkortslånet är utgångspunkten att låntagaren ska betala ett visst belopp den sista bankdagen i varje kalendermånad. Detta gäller både vid betalning av ordinarie månadsbelopp och vid betalning av nedsatta återbetalningsbelopp.⁶ Om det belopp som återstår att betala efter nedsättning är så lågt att det uppgår till mindre än 100 kronor per månad, får dock CSN fördela beloppet på annat sätt.⁷ CSN kommer att tillämpa sistnämnda bestämmelse så att beloppet i stället fördelas på det antal månader som motsvarar minst 100 kronor per månad. Om exempelvis det nedsatta beloppet uppgår till 800 kronor, kommer CSN att fördela betalningarna på januari-augusti. Bakgrunden till bestämmelsen är att CSN vill undvika aviseringar av små belopp.

När det gäller betalning av mellanskillnaden anser CSN att det är lämpligt att utforma föreskrifterna om betalning enligt samma principer som betalning av ordinarie månadsbelopp och nedsatta belopp. CSN föreslår därför att betalning av mellanskillnaden ska fördelas jämnt på årets månader, med möjlighet till undantag för belopp som uppgår till mindre än 100 kronor per månad. CSN kommer att fastställa vilken mellanskillnad som ska betalas i början av januari två år efter det kalenderår då låntagaren haft nedsättning. Låntagaren kommer som huvudregel att ha 12 månader (hela kalenderåret) på sig att betala mellanskillnaden. Det högsta

⁵ 2 kap. 6 § Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2000:3) om återbetalning av studielån tagna efter den 30 juni 2001.

⁶ 21 och 27 §§ förordningen om körkortslån.

⁷ 27 § andra stycket förordningen om körkortslån.

beloppet att betala avseende mellanskillnad kommer att bli 300 kronor per månad. Detta belopp ska betalas vid sidan av det ordinarie månadsbeloppet.⁸

Genom att fördela betalning av mellanskillnaden över hela året blir betalningen mindre betungande än om hela mellanskillnaden skulle ha betalats omedelbart efter beslutet. Det blir också enkelt för låntagaren att alltid betala sitt körkortslån månadsvis.

Utan de föreslagna föreskrifterna skulle reglering saknas av hur betalning av mellanskillnad skulle gå till.

5. Vilka berörs av förslaget?

Förslaget i avsnitt 4.1. berör samtliga låntagare som ansöker om nedsättning av återbetalningsbeloppet.

Förslaget i avsnitt 4.2 berör låntagare som ansöker om nedsättning och som inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige, vilket vanligtvis är personer bosatta i utlandet. Det kan dock även vara fråga om personer som arbetar utomlands under en del av året eller personer som bor i Sverige, men arbetar i ett annat land.

Förslaget i avsnitt 4.3 berör låntagare som har beviljats nedsättning på grund av låg inkomst men i efterhand visar sig inte vara berättigade till det och då måste betala in mellanskillnaden. Detta gäller låntagare bosatta både i Sverige och i utlandet.

6. Kostnadsmässiga och andra effekter

6.1 Konsekvenser för låntagarna

CSN:s förslag till föreskrifter förväntas medföra en rättssäker hantering av ansökningar om nedsättning. Vidare säkerställer förslaget att låntagare som inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige vid prövningen av nedsättning behandlas på ett likvärdigt sätt som låntagare som beskattas i Sverige.

Förslaget till föreskrift vad gäller betalning av mellanskillnad innebär att det blir tydligt för låntagaren när mellanskillnaden ska betalas. Det blir också enkelt för låntagarna att betala månadsvis.

6.2 Konsekvenser för CSN

CSN har valt att utforma föreskrifterna så att de i stor utsträckning har samma innebörd som föreskrifterna på studiestödsområdet. När det gäller bedömning av

---

⁸ 29 § förordningen om körkortslån.

utländska beslut om skatt har CSN en upparbetad kompetens och väl fungerande rutiner sedan tidigare.

CSN har även valt att utforma föreskrifterna vad gäller ansökan om nedsättning så att en maskinell hantering underlättas.

Den föreslagna föreskriften om betalning av mellanskillnad avviker från motsvarande föreskrifter inom studiestödsområdet.⁹ CSN ser dock inte några problem med att hantera inbetalningar månadsvis på det föreslagna sättet.

6.3 Kostnadsmässiga effekter

CSN:s förslag till föreskrifter har inga självständiga kostnadsmässiga konsekvenser.

7. EU-rätten

Den föreslagna regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

8. Tidpunkt för ikraftträdandet

CSN:s förslag: CSN:s ändrade föreskrifter om körkortslån ska träda ikraft den 1 januari 2019.

CSN föreslår att föreskrifterna ska träda ikraft den 1 januari 2019. De första låntagarna blir återbetalningsskyldiga år 2021. CSN bedömer dock att föreskrifterna behöver träda i kraft före denna tidpunkt eftersom CSN kommer att utveckla IT-system med hänsyn till innehållet i föreskrifterna. För låntagarna finns även ett behov av förutsägbarhet avseende återbetalning av lånet.

9. Behovet av särskilda informationsinsatser

CSN bedömer att det inte behövs några särskilda informationsinsatser avseende nu aktuella föreskrifter. CSN kommer i vanlig ordning att publicera information om möjligheten till nedsättning på csn.se.

⁹ Jfr 4 kap. 5 § Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:3) om återbetalning av studielån tagna efter den 30 juni 2001.

10. Författningsförslag

CSN lämnar följande förslag till ändrade föreskrifter om körkortslån.

Föreskrifter om ändring i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter (CSNFS 2018:5) om körkortslån;

Centrala studiestödsnämnden (CSN) föreskriver med stöd av 25, 29 och 42 §§ förordningen (2018:1118) om körkortslån i fråga om nämndens föreskrifter (CSNFS 2018:5) om körkortslån

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 15–17 §§,

dels att det närmast före dessa paragrafer ska införas nya rubriker av följande lydelse.

Nedsättning av återbetalningsbelopp

Ansökan om nedsättning

15 § En ansökan om nedsättning av återbetalningsbeloppet ska vara skriftlig.

Inkomst i utlandet

16 § Den som ansöker om nedsättning och inte beskattas för sin huvudsakliga inkomst i Sverige ska lämna uppgift om sin beräknade skattepliktiga inkomst. Inkomsten beräknas genom att överskottet av tjänst, näringsverksamhet och kapital eller motsvarande läggs samman. Låntagaren ska lämna dessa uppgifter för inkomster både i Sverige och i utlandet. Inkomsten i utlandet räknas om till svenska kronor utifrån den valutakurs som gällde den första bankdagen för betalningsåret.

De beräknade inkomsterna ska i efterhand kunna styrkas med ett beslut om slutlig skatt eller motsvarande. En låntagare som varit bosatt i ett land som saknar personbeskattning kan dock styrka inkomsterna på annat sätt.

Betalning av mellanskillnad

17 § Betalning av mellanskillnad enligt 29 § förordningen (2018:1118) om körkortslån ska ske under det kalenderår CSN fastställer det slutliga återbetalningsbeloppet. Mellanskillnaden ska fördelas jämnt på årets månader. Om beloppet uppgår till mindre än 100 kronor per månad får CSN besluta att beloppet ska fördelas på färre antal månader. Betalning ska ske senast den sista bankdagen i varje kalendermånad.